

Talousvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eräiden valtion tukea koskevien Euroopan unionin säännösten soveltamisesta annetun lain, valmisteverotuslain, sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta sekä verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eräiden valtion tukea koskevien Euroopan unionin säännösten soveltamisesta annetun lain, valmisteverotuslain, sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta sekä verotustietojen julkisuudesta ja salassapidosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta (HE 56/2016 vp): Asia on saapunut talousvaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- hallitusneuvos Eeva Vahtera, työ- ja elinkeinoministeriö
- neuvotteleva virkamies Krista Sinisalo, valtiovarainministeriö
- kehitysjohtaja Hannu Kemppainen, Innovaatiorahoituskeskus Tekes
- hallintojohtaja Risto Huopaniemi, Finnvera Oyj
- asiantuntija Antti Kohopää, Energiateollisuus ry

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- Tulli
- Verohallinto
- Suomen Kuntaliitto
- Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry
- Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- Teknologiateollisuus ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lakia eräiden valtiontukea koskevien Euroopan unionin säännösten soveltamisesta. Valtiontukea myöntävän tahon olisi Euroopan unionin valtiontukisäännösten mukaisesti ilmoitettava julkaistaviksi yksilöidyt vakiomuotoiset tiedot yli 500 000 euron yksittäisen tuen myöntämisestä. Maatalouden alkutuotannossa vastaava velvoite koskee yli 60 000 euron tukea ja kalastus- ja vesiviljelyn alalla yli 30 000 euron tukea. Tiedot ilmoitettaisiin

Valiokunnan mietintö TaVM 11/2016 vp

Euroopan komission jäsenvaltioita varten ylläpitämään tietojärjestelmään, josta ne julkaistaan Suomea koskevalla verkkosivustolla. Ehdotuksen tavoitteena on varmistaa Euroopan unionin valtiontukisääntöjen uudistuksen yhteydessä hyväksytyjen jäsenvaltioita velvoittavien tukipäätöstiетоjen julkaisuvelvoitteiden toimeenpano Suomessa. Tukitietojen julkaiseminen parantaa valtiontukia koskevaa avoimuutta sekä kansallisesti että Euroopan unionissa.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi myös valmisteverotuslakia. Lakiin lisättäisiin säännökset tukea saavan yrityksen velvollisuudesta ilmoittaa tukiviranomaiselle tietyt yritystä koskevat tiedot valtiontukisääntelyssä edellytetyn valtion julkaisuvelvoitteen toteuttamiseksi. Ilmoitusvelvollisuus koskisi käytännössä kaikkia energiaverotukia saavia yrityksiä. Kun yritykselle maksettaisiin tukea veronpalautuksena, yritys ilmoittaisi vaadittavat tiedot veronpalautushakemuksessa. Muiden kuin veronpalautuksena maksettavien tukien osalta, yrityksen olisi rekisteröidyttävä tuensaajaksi ja ilmoitettava tiedot tukiviranomaiselle.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi muutettavaksi sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annettua lakia. Valtiota koskevan julkaisuvelvoitteen toteuttamiseksi myös sähköverkonhaltijaa ja sähköntuottajaa koskisi eräiltä osin tietojenantovelvollisuus sähköveroluokan II mukaisista sähkön luovutuksista.

Esityksessä ei ehdoteta sisällöllisiä muutoksia energiaverotukiin.

Verotustietojen julkaisuudesta ja salassapidosta annettuun lakiin ehdotetaan lisäksi tehtäväksi valtiontuen julkaisuvelvoitteen johdosta tarvittavat muutokset koskien elokuvatuottajien tuotantotuen verovapautta ja eräiden maataloudessa käytettyjen energiatuotteiden valmisteveron palautuksia.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2016. Kalastukseen ja vesiviljelyyn ryhmäpoikkeusasetuksen nojalla myönnettävien valtiontukien julkaisuvelvoitteet koskisivat 1 päivänä tammikuuta 2017 ja sen jälkeen tehtäviä tukipäätöksiä.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Talousvaliokunta puoltaa hallituksen esityksen mukaisten lakiehdotusten hyväksymistä muuttamattomina.

Ehdotetun sääntelyn tarkoitus. Lakiehdotusten tavoitteena on varmistaa Euroopan unionin valtiontukisääntöjen uudistuksen yhteydessä hyväksytyjen tukipäätöstiетоjen julkaisuvelvoitteen täytäntöönpano Suomessa. Tietojen julkaisemisen tavoitteena on lisätä valtiontukien avoimuutta sekä kansallisesti että EU:ssa yleisesti. Esityksen mukaisesti valtiontukea myöntävien tahojen olisi ilmoitettava vakioidut tiedot yli 500 000 euron yksittäisten tukien myöntämisestä 1.7.2016 lukien. Alkutuotannon tukiin sovelletaan huomattavasti matalampia rajoja.

Säännösten soveltamisaloihin liittyviä kysymyksiä. Koska avoimuusvelvoite koskee yksinomaan valtiontueksi määriteltyjä tukia, tulisi ilmoitusvelvollisella olla selkeä käsitys kulloisenkin tuen luonteesta. Tämän arvion oikeellisuutta voisi erityisen hyvin edesauttaa työ- ja elinkei-

Valiokunnan mietintö TaVM 11/2016 vp

noministeriön alaisuudessa toimivan yritystukineuvottelukunnan lausunto. Talousvaliokunta on käsitellyt yritystukineuvottelukunnan roolia aikaisemmassa lausunnossaan (TaVM 6/2016 vp — HE 22/2016 vp) ja todennut neuvottelukunnan toimivallan ja lain taloudelliseen toimintaan myönnettävän tuen yleisistä edellytyksistä soveltamisalan olevan jossain määrin epätarkoituksemukaisen kapeaksi rajattu. Nyt käsillä olevan hallituksen esityksen mukaisten velvoitteiden kanssa yhdessä tarkasteltuna neuvottelukunnan toimivallan rajausta näyttäisi sulkevan pois — etenkin kuntatoimijoiden näkökulmasta — jo toiminnassa olevan, sinänsä käyttökelpoisen arvointimekanismin käytön.

Ilmoitusvelvollisten viranomaisten asema. Talousvaliokunta pitää jäsenvaltioiden yhteisen tietojärjestelmän käyttämistä tarkoituksenmukaisena ja hyödyllisenä ratkaisuna. Myös tukiviranomaisten velvollisuus erikseen huolehtia raja-arvot ylittävien tukien kansallisesta julkaisemisesta nähdään perusteltuna tukien seurannan avoimuuden kannalta. Talousvaliokunnan saaman selvityksen mukaan suurin osa tukitiedoista voidaan siirtää tulevaisuudessa kansallisesta tietovarannosta automaattisesti rajapinnan kautta keskitettyyn tietojärjestelmään, mikä osaltaan keventää ilmoitusvelvollisuudesta aiheutuvaa hallinnollista taakkaa. Talousvaliokunnan asiantuntijakuulemisessa on tosin tuotu esille, että joitakin kansallisten viranomaisten tehtäviksi säädettyjä tietojenkeruuta ja -korjausvelvoitteita on vielä tässä vaiheessa vaikea arvioida, koska eräiden määritelmien, muun muassa julkaistavien tietojen tarkkuustaso, lopullinen muoto on vielä avoinna.

Liikesalaisuuksien suoja. Julkaistavien tietojen tarkkuustasoon liittyy myös valiokuntakuulemisessa esiin nostettu huoli siitä, että ilmoitusvelvollisuuden myötä julkisiksi tulevista tukitiedoista voidaan päätellä, muita tietoja yhdistelemällä, eräiden tuensaajien liikesalaisuuksia. Kysymys realisoituu ennen kaikkea energiaverojen tukiin liittyvänä. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan liikesalaisuuksien suoja voitaisiin turvata esimerkiksi kasvattamalla ilmoitettavan tuen vaihteluväli mahdollisimman laajaksi, EU-säätelyn reunaehdot huomioiden.

Tietojen yhteismitallisuus. Talousvaliokunta kiinnittää huomiota, että jäsenvaltioilla on käytössään varsin erilaisia laskenta- ja tukijärjestelmiä, jotka yhdessä nyt käsittelyssä olevan hallituksen esityksen mukaisen ilmoitusvelvollisuuden määritelmän kanssa voivat johtaa tilanteeseen, jossa jäsenvaltioiden yhteiseen järjestelmään ilmoitetut luvut ovat tosiasiallisesti yhteismitattomia ja siten saattavat antaa virheellisen kuvan tuensaajien asemasta.

Kokonaiskuva tuen saajan asemasta. Hallituksen esityksen valiokuntakäsittelyssä on herättänyt huolta julkisten tukijärjestelmien mahdollisesti aiheuttamat kilpailunvääristymät yleiselläkin tasolla. Hallituksen esityksen mukainen julkaisuvelvoite varmistaa, että jäsenvaltioiden viranomaiset, kansalaiset ja yritykset saavat kohtuullisen helposti käyttöönsä julkaisuvelvoitteen piiriin kuuluvien tukiohjelmien tekstit sekä olennaiset tiedot tukitoimenpiteistä. Tätä avoimuuden lisäämistä pidetään oikeasuuntaisena kehityksenä. Samalla valiokunta kuitenkin muistuttaa, että tämän säätelyn ulkopuolelle jää edelleen lukuisia tukimuotoja. Säätelyn jatkokehittämisessä tulisikin pyrkiä mahdollisimman kattavan, yhden rekisterin järjestelmään, jolloin tukien hajaaneminen hanke- tai lähdekohtaisesti ei vaikuttaisi tuen saajan asemasta muodostuvaan kokonaiskuvaan.

Valiokunnan mietintö TaVM 11/2016 vp

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Talousvaliokunnan päätösehdotus

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 56/2016 vp sisältyvät 1.—4. lakiehdotuksen.

Helsingissä 3.5.2016

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Kaj Turunen ps
jäsen Hannu Hoskonen kesk
jäsen Lauri Ihalainen sd
jäsen Katri Kulmuni kesk
jäsen Eero Lehti kok
jäsen Rami Lehto ps
jäsen Martti Mölsä ps
jäsen Arto Pirttilahti kesk
jäsen Kristiina Salonen sd
jäsen Hanna Sarkkinen vas
jäsen Antero Vartia vihr
varajäsen Sari Essayah kd

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Teija Miller